

Vrijdag 10 april 2020

Goede vrijdag, grote verzoendag

Lezen Lucas 23,33-34a

33Aangekomen bij de plek die de Schedelplaats heet, werd hij gekruisigd, samen met de twee misdadigers, de een rechts van hem, de ander links.
34Jezus zei: 'Vader, vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen.'

Luisteren 'Wer hat Dich so geschlagen'

1. De rechtvaardige aan het kruis

Wie heeft u zo geslagen, en met kwellingen zo lelijk toegetakeld? U bent immers geen zondaar zoals wij en onze kinderen. Van misdaden weet u niets.

Dat hoorden we net. En het ontroert veel mensen, christen of niet. Het spreekt tot de verbeelding. Hoe iemand slachtoffer is van geweld. Moet lijden. Waarom wordt degene die niks verkeerd heeft gedaan zo gruwelijk gedood? De rechtvaardige wordt aan het kruis geslagen.

En aan het kruis bidt hij voor zijn vijanden. Hij vecht niet terug, vlucht niet en het is ook niet zo dat hij niet weet wat hij moet doen. Hij gaat in gebed. Tot zijn Vader. En vraagt om vergeving voor degenen die niet weten wat ze doen.

Ze hebben geen idee dat ze de enige rechtvaardige op aarde aan het kruis spijkeren! Ze hebben geen idee van het oordeel van God.

*

En wat doet Jezus? Hij bidt hier voor de ander! Voor zijn vijanden.

Niet voor zichzelf. Hij hoeft niet te bidden om vergeving van eigen zonden.

Jij en ik wel.

- Want hoe snel is er geen wrok, boosheid, woede of jaloezie in mijn hart? Zeker als ik het idee heb dat anderen me iets onterecht aandoen. Als ik me gepakt voel.
- Rechtvaardigheid vinden het allemaal heel belangrijk. Kleine kinderen willen al dat alles eerlijk wordt verdeeld.

Maar kijkend naar de wereld van nu voel ik onmacht en schaamte. Er wonen tienduizenden mensen op een paar vierkante meter in vluchtelingenkampen in Griekenland. Heel moeizaam kunnen we als Europa tot een eerlijke oplossing komen. We sturen liever geld dan dat we mensen moeten opvangen.

- Je merkt hoe zo'n corona-crisis het goede in mensen naar boven haalt. Een bepaalde creativiteit, maar net zo goed de mindere kanten van je worden versterkt. Gebrek aan lef, ongeduld, een kort lontje.

Jij en ik zijn zondige mensen. Er moet echt iets gebeuren wil je in Gods nabijheid kunnen zijn!

*

Zelfs de meest heilige personen hebben vergeving nodig om in Gods nabijheid te mogen komen. In Leviticus 16 wordt 'de grote verzoendag' beschreven. Hoe de hogepriester een keer per jaar het allerheiligste mocht binnengaan.

Waarbij het heel belangrijk was om je goed aan de voorschriften te houden. Aan het begin van het hoofdstuk wordt de dood van Nadab en Abihu in herinnering gebracht...

Aaron moest zich wassen, speciale priesterkleding aandoen. En ook verschillende offers brengen.

Lezen Leviticus 15,5-6

5Van de Israëlieten moet hij twee bokken voor een reinigingsoffer in ontvangst nemen en een ram voor een brandoffer. 6De stier biedt Aäron aan als reinigingsoffer namens zichzelf, om voor zichzelf en zijn familie verzoening te bewerken.

Een stier dus! Niet zomaar een dier, maar een heel kostbaar dier. Iemand die hoog op de geestelijke ladder staat hoeft dus niet een minder groot offer te brengen. Voordat de hogepriester in het 'heilige der heiligen' mocht komen moest hij een stier offeren om verzoening te bewerken. Voor zichzelf en zijn familie. Om heel dicht bij God te willen komen, zul je door de knieën moeten.

*

Maar hoe is dat bij Jezus? Uitgerekend degene die *geen* offer voor zichzelf hoeft te brengen, wordt het offer zelf! Zo legt de schrijver van de Hebreeënbrief het uit: Jezus hoeft niet, zoals de andere hogepriesters elke dag eerst offers op te dragen voor zijn eigen zonden en dan voor die van het volk; dat heeft hij immers

voor eens en altijd gedaan toen hij het offer van zijn leven bracht.
(7.27)

Jezus is degene die niet hoeft te bidden: ‘vergeef mijn schulden’. Wat hij wel doet is bidden voor degenen die niet weten wat ze doen. En dat maakt de vraag indringend: Wie heeft u zo geslagen, en met kwellingen zo lelijk toegetakeld? U bent immers geen zondaar zoals wij en onze kinderen. Van misdaden weet u niets...

Luisteren ‘O hoofd vol bloed en wonden’ & Zingen Liedboek 576a: 3

2. De zondebok naar Azazel

Lezen Lucas 23,34b-41

34b De soldaten verdeelden zijn kleren onder elkaar door erom te dobbelen.
35Het volk stond toe te kijken. De leiders hoonden hem en zeiden: ‘Anderen heeft hij gered; laat hij nu zichzelf redden als hij de messias van God is, zijn uitverkorene!’ 36Ook de soldaten dreven de spot met hem, ze gingen voor hem staan en boden hem zure wijn aan, 37terwijl ze zeiden: ‘Als je de koning van de Joden bent, red jezelf dan!’

38Boven hem was een opschrift aangebracht: ‘Dit is de koning van de Joden’. 39Een van de gekruisigde misdadigers zei spottend tegen hem: ‘Jij bent toch de messias? Red jezelf dan en ons erbij!’ 40Maar de ander wees hem terecht met de woorden: ‘Heb jij dan zelfs geen ontzag voor God nu je dezelfde straf ondergaat? 41Wij hebben onze straf verdiend en worden beloond naar onze daden. Maar die man heeft niets onwettigs gedaan.’

Die man heeft niets onwettigs gedaan...

Te midden van al het geweld is er iemand die dit zegt. Er schijnt een dun lichtstraaltje van Gods nieuwe wereld op de schedelplaats. Uit onverwachte hoek. De misdadiger die zegt: ‘Heb jij dan zelfs geen ontzag voor God?’ Wij hebben onze straf verdiend, hij niet!

Jezus is de zondebok. Een zondebok is iemand die de schuld krijgt van de groep. Wanneer er iets ergs gebeurd willen we graag iemand de schuld geven. Chinese Nederlanders werden er door sommigen op aangekeken dat we in een corona-crisis zitten. Maar wat kunnen zij daar aan doen? Iemand in je klas is altijd de dupe van pesten. De groep erom heen zegt niks... Op je werk is er iemand over wie vaak geroddeld wordt. Daarmee blijft het voor de rest van de groep zogenaamd veilig.

De zondebok, al wordt het woord niet genoemd, kom je tegen in Leviticus 16. De hogepriester moest 2 bokken naar de ingang van de ontmoetingstent brengen, ten overstaan van de HEER. En dan werd de ene bok geofferd als reinigingsoffer, terwijl de ander de

woestijn in werd gestuurd. Die tweede is de zondebok.

Lezen Leviticus 16,7-10

Leviticus 16, 7De beide bokken moet hij naar de ingang van de ontmoetingstent brengen, en daar, ten overstaan van de HEER, 8moet hij door loting vaststellen welke bok bestemd is voor de HEER en welke voor Azazel. 9De bok die door het lot voor de HEER bestemd is, moet hij als reinigingsoffer opdragen; 10de bok die door het lot bestemd is voor Azazel moet levend voor de HEER blijven staan om verzoening mee te bewerken, en daarna de woestijn in worden gestuurd, naar Azazel.

De ene bok was dus bestemd voor de HEER en werd geofferd. Het bloed werd in het heiligdom gebracht. Die andere bok, de zondebok, moest naar Azazel.

Wie is die Azazel? De een zegt een gevallen engel (boek van Heno¹), een ander een ‘woestijndemon’. In stripverhalen van Marvel over superhelden komt hij dan ook voor.² Mensen die gefascineerd zijn door het occulte gaan er mee aan de haal.

In het moderne Hebreeuws betekent ‘ga naar Azazel’ iets als ‘val dood!’³ Azazel staat voor de plek die helemaal los van God is. De hel.

Die tweede bok moet naar de woestijn, naar een verlaten gebied. Om daar te sterven. Het was voor de Israëlieten in de woestijn een krachtig teken dat de zonde ook echt weg werd gedaan.

Lezen Leviticus 16,20-22

20Nadat Aäron de verzoeningsrite heeft voltrokken aan de heilige ruimte, het voorste deel van de ontmoetingstent en het altaar, moet hij de andere, nog levende bok laten brengen. 21Hij legt dan zijn beide handen op de kop van de bok en spreekt alle wandaden en vergrijpen van de Israëlieten openlijk uit, alle zonden die ze hebben begaan. Zo legt hij alle zonden op de kop van de bok. Daarna moet hij het dier de woestijn in sturen, onder de hoede van iemand die daarvoor is aangewezen. 22De bok neemt alle zonden van het volk met zich mee, naar een verlaten gebied.

Zie je het voor je? Hoe de hogepriester zijn beide handen op de kop van de bok legt en vervolgens *alle* wandaden, vergrijpen, zonden uitspreekt?

Hoe lang heeft dat geduurd? Hoe spannend is dat, als iedereen hoort waar je in tekort komt, wat je echt fout hebt gedaan? Alles waarvoor je je schaamt.

En vervolgens gaat dat dier *met al die zonden* de woestijn in. Naar Azazel. Naar de hel met al jouw schuld, het is tijd om met

1 <https://en.wikipedia.org/wiki/Azazel>

2 [https://en.wikipedia.org/wiki/Azazel_\(Marvel_Comics\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Azazel_(Marvel_Comics))

3 <https://nl.wikipedia.org/wiki/Azazel>

een schone lei te beginnen. Want anders is het onmogelijk dat de HEER bij zijn volk woont.

Grote verzoendag was de dag van de grote schoonmaak. Een nieuw begin. Zoals je bij een grote schoonmaak opeens ook overal stof ziet liggen, wat je eerst niet zag. Maar vervolgens wordt het ook een keer goed schoon. Het is de belangrijkste feestdag voor Israel geworden: *yom kippoer*. Grote verzoendag.

*

Vandaag is het goede vrijdag. Ook een grote verzoendag. Omdat Jezus nu de zondebok is. Hij is, zoals Johannes de Doper al zei: hij is het lam dat de zonde van de wereld wegneemt! (Johannes 1,29) Alle zonden, alle schuld, ze komen op hem neer. Hij neemt ze mee naar de hel. Weg ermee!

Zoals we met een oud lied nu gaan zingen: ‘O Lam van God, onschuldig... U moest de zonden dragen, wild’ onze redding dragen. W’aanbidden U, Heer Jezus’

Zingen ‘O lam van God onschuldig’ [LvdK 188]

3. De hogepriester in de hemel

Lezen Lucas 23,42-46

Lucas 23, 42En hij zei: ‘Jezus, denk aan mij wanneer u in uw koninkrijk komt.’ 43Jezus antwoordde: ‘Ik verzeker je: nog vandaag zul je met mij in het paradijs zijn.’ 44-45Rond het middaguur werd het donker in het hele land doordat de zon verduisterde. De duisternis hield drie uur aan. Toen scheurde het voorhangsel van de tempel doormidden. 46En Jezus riep met luide stem: ‘Vader, in uw handen leg ik mijn geest.’ Toen hij dat gezegd had, blies hij de laatste adem uit.

Je ziet een mens geslagen worden, vernederd en gedood. Door de Passion, de Matteus-passion, allerlei liederen en schilderijen wordt je bij zijn lijden bepaald. We zien die tweede bok de woestijn in gaan, beladen met schuld.

Maar intussen was er ook die eerste bok. Daar blijf ik over nadenken. De bok die als reinigingsoffer in het heiligdom werd binnengedragen. De zondebok ging naar de woestijn, maar het bloed van die andere bok werd op de meest heilige plek gebracht. En niemand die dat zag. Behalve de hogepriester. Eens per jaar.

Wie ziet precies wat er gebeurt van Gods kant? Wat er tussen de Vader en de Zoon gebeurt aan het kruis? Hoe ondergaat Jezus het oordeel van God over alles wat jij en ik verkeerd hebben gedaan? In die 3 uur is het donker. Het is voor ons verborgen.

*

Maak het dan ook maar niet te simpel. Zo van: Jezus is voor mijn zonden gestorven en dat is ook niet meer dan logisch. Want het is helemaal niet logisch! Leer iets van die misdadiger die verder kijkt en vraagt: ‘Denk aan mij wanneer u in uw koninkrijk komt’

Onvoorstelbaar! Hoe haal je het in je hoofd om te geloven dat degene die naast je hangt aan een kruis koning gaat worden?! Maar hij is degene tegen wie Jezus zegt: ‘Vandaag zul je in het paradijs zijn’. Vandaag nog!

Kan je dit met die misdadiger meebidden? ‘Denk aan mij wanneer u in uw koninkrijk komt.’ Want ik geloof dat u, de lijdende knecht op weg bent naar het paradijs.

Wat er precies gebeurt tussen de Vader en de Zoon weet ik niet, maar op het moment dat Jezus sterft scheurt het voorhangsel in de tempel. Vanaf nu woont God niet meer te midden van het volk in een tent of tempel, maar door zijn heilige Geest. De toegang tot het paradijs ligt open!

Jezus gaat naar de hel, om die Azazel te verslaan. Om de macht van de zonde, de dood en de duivel aan te pakken en te vermorzelen. Maar ook om de weg naar de hemel te openen.

In Hebreeën 9,11 wordt gezegd dat Christus een hogepriester is die het ‘hemelse heiligdom’ is binnengegaan. Niet door een tent die door mensenhanden is gemaakt, zoals de tabernakel in de tijd van Mozes. Nee, hij ging het heilige der heilige binnen, niet met het bloed van bokken en jonge stieren, maar met zijn eigen bloed. “Zo heeft hij een eeuwige verlossing verworven.” (12)

*

Jezus is de hogepriester in de hemel. En hij is daar om voor jou te pleiten. Om de heilige, machtige en eeuwige Vader te wijzen op zijn eigen bloed.

Ga daar niet goedkoop mee om. Daar herinneren al die voorschriften in Leviticus aan. Grote verzoendag was een heel ritueel, het was een zaak van leven en dood om Gods voorschriften te volgen. Je hebt vanuit jezelf geen enkel recht op de hemel, om het koninkrijk van de hemel binnen te gaan.

Maar geloof dat Jezus degene is die de weg voor je opent. Daarvoor stierf hij aan het kruis. Leun op hem, zoals Aaron met beide handen op die tweede bok leunen. Als teken van verzoening.

Vertrouw en wacht op de Heer!

Amen

Zingen 'Stil mijn ziel'

Liturgie Nieuw-Lekkerland

Votum en zegengroet

Luisteren Liedboek 562: 2 [Ik wil mij gaan vertroosten]

Zingen Liedboek 562: 3

Gebed bij de opening van het Woord

Lezen Lucas 23: 33-34a

Luisteren ‘Wer hat Dich so geschlagen’

Verkondiging [Lezen Leviticus 16: 5 – 6]

Luisteren ‘O hoofd vol bloed en wonden’

Zingen Liedboek 576a: 3 [O hoofd vol bloed en wonden]

Verkondiging [Lezen Lucas 23: 34b – 41 & Leviticus 16: 7 – 10 & 20 -22]

Zingen ‘O lam van God onschuldig’ [LvdK 188]

Verkondiging [Lezen Lucas 23: 42 – 43]

Zingen ‘Stil mijn ziel’

Dankzegging en voorbeden

Zingen ‘Zie hoe Jezus lijdt voor mij’

Zegen